

१४५

तुलापुरुषदानं

आशा मरुक्थि
ASHA ARCHIVES

2989

श्रीपरदेवतायेनमः॥ ॥अथतुलापुरुषदानविधिः॥हेमद्रौविष्णुवर्मोत्तरे॥
 तुलाप्रदानं प्रवक्ष्यामि सर्वरोगप्रणाशनं॥यद्गौर्याचरितं पूर्वैर्लक्ष्मीनारायणेन
 तु॥पुण्यं दिनमथासाद्यतृतीयायां विशेषतः॥गोमयेनानुलिप्तायां भूमौ कृ-
 त्वा घटं शुभं॥द्वारवंशु वृक्षस्य चतुर्हस्तप्रमाणतः॥सुवर्णं तत्र बध्नीयात्कशक्ता
 घटितं घटे॥सौवर्णं स्थापयेत्तत्र वासुदेवं चतुर्भुजं॥शिवद्वयं च वध्नीयात्
 पयस्पीठकेतनः॥तत्रारोहेत्सवस्त्रास्त्रः सर्वालंकारभूषितः॥अभीष्टदेवतां गृह्य-
 रमापयित्वा घटादिभिः॥तुलापुरुषदानस्य विधिरेष प्रकीर्तितः॥अत्र वि-
 धिरेष प्रकीर्तित इति वचनादेतावत्येवेति कर्तव्यतेत्युक्तं भवतीति दा-
 मोदरः॥नान्यदिति तुलादानमधिकृत्य॥लिंगपुराणे॥दक्षिणा च शतं सार्द्धं

तद्वर्द्धं वापि दापयेत्॥गुरोरिति शेषः॥ऋत्विजां चैव सर्वेषां दनिष्कान्प्रदापयेदि-
 ति॥तथा॥यजमानोऽयत्तग्रहणसंक्रमादिपुण्यकालमासाद्य पूर्वदुरेक
 भक्ताचरितप्रापश्चितः॥कृत्वा नित्यक्रियारभ्यैश्वासनी नोदम्भीन्धारयसास्तो-
 शुचिराचम्य देशकालौ संकीर्त्य ममा मुक्तकामना ह्यश्रीपरमेश्वर प्रीत्य-
 र्थं अमुक इत्यतुलापुरुषदानं करिष्येति संकल्प्य॥तथा रोगनिरासार्थं तु म-
 याः मुक्तरोगनिरासेन ममास्थिशिषोर्वा मुक्तरोगनिरासेन क्षिप्रारोग्यत्वासि-
 द्विद्वारा श्रीपरमेश्वर प्रीत्यर्थं मीती॥तथा॥यदा तु शिष्टाचारवशात्ताम्रा-
 दि तुला मुष्ण्य मांशं चतुर्थ्यां वा सुवर्णं रजतादिप्रक्षिप्य ते चेतदा सुवर्णीदि-
 तुलया चतुर्थ्यां मांशादितुला विशेषफलप्राप्तिद्वारा इत्युल्लेखः कार्यः तदं

२

गतयागणपतिपूजनं पुण्याहवाचमाचार्यवरणांगदेवतपूजनं च करिष्ये
 तिसंकल्यगणेशं संपूज्य पुण्याहं स्वस्तिम् हृदि श्रीः कल्याणमिति शब्दपंचाल
 कंबो धाय नोक्तं ब्राह्मणं स्त्रिर्वाचपित्वा चापं वृत्त्वा चार्यस्तुलायां गौरीवि
 श्वादि तुलांगदेवतांश्च पूजयित्वा रोगानिरासार्थं तु महामृत्युंजयं मंत्रेण
 प्रतिमायां मृत्युंजयं ताम्रादितो लनीयद्रूपार्थं देवतांश्च पूजयेदिति ॥
 इति तुलापुरुषदानविधिविशेषः ॥ ॥ अथ तुलापुरुषदानप्रयोगः ॥ ॥
 यजमानः शुचिराचम्य प्राणानापम्य देशकालौ संकीर्त्य एवैकमन्त्रेतरकाला
 वधिन्न प्रतिलोकपालस्यामननिवासपूर्वकार्कवर्णकं किंकिणीजालमा
 लिबिमानकरणकासरः पूजासहितशिवपुरगमनपूर्वककल्पकोटि

२

४ नां

शनावधिन्नविष्णुपुराविकरणनिवासकामः सुवर्णरौप्यतुलापुरुषमहादानमहं क
 रिष्ये यद्वा ब्रह्महत्यादिसकलपापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरपीत्यर्थं सुवर्णरत्नैरो
 प्यतुलापुरुषमहादानमहं करिष्ये तत्रादौ गणपतिपूजनं पुण्याहवाचनं मा
 तृकापूजनं दीक्षां चार्यवर्णदोषं कुर्यात् ॥ ताम्रादितुलायां तु संकल्योत्तरंग
 णपतिपूजनं पूर्वोक्तपुण्याहवाचनमाचम्य वृत्त्वा ॥ यथाविभवं वस्त्रा
 लंकारादिभिः पूजयेत् ॥ ततः ग्राचार्यो गोमयोपलिप्तवेद्यादौ सर्षपविकीरण
 पंचगव्यप्रोक्षणां कृत्वा वेद्यां वारुणमंडलं विलिख्य उपरि कुंडमंडपे पंचवर्णवित्त
 नं फलपुष्पापशोभितं सध्वजं बध्वा वेद्यादौ घटमाबध्य तत्र दक्षिणोदक् शिखां
 तुलां वधीयात् ॥ गौरीप्रीत्यर्थं तुलायां कर्पूरकृतपंचपिंडिकारूपं गौरीकुंकु

३ मेनानुलिप्य पूजयेत् ॥ ततो धर्मराजसूर्यविष्णुप्रतिमास्ति स्त्रोमाषमात्रसुवर्ण
 निर्मिता ग्नुत्तारणादि पूर्वकं संपूज्य इष्टदेवतां च पंचामृतेनाभिषिञ्च्य अभ्यर्च्य
 विष्णुप्रतिमां तुलामध्ये बध्वा ततः पूर्वोक्ततोलनीयद्रव्याभिदेवतां संपूज्य तु
 लायै नमः इति तुलायां च तुला प्रांतकूटयोर्विष्णुरनंतमध्यकूटे वासुकिं
 फलकद्वये भूमिं च संपूज्य रक्तवस्त्रेण तुलां संवेष्ट्य ततः शक्तौ सत्यां तुलां दंडे सु
 वर्णनिर्मिता सुचतुर्विंशतिप्रतिमा सुदिक् संस्थां देवतामावाहयेत् ॥
 पूजयेच्च दिक्षु ॥ ॐ ईशानाय नमः ईशानमावाहयामि ॥ १ ॥ एवं सर्वत्र ॥
 ॐ शशिने ॥ शशिन ॥ २ ॥ ॐ मारुताय ॥ ३ ॥ ॐ रुद्राय ॥ ४ ॥ ॐ सूर्या
 य ॥ ५ ॥ ॐ विश्वकर्माणे ॥ ६ ॥ ॐ गुरवे ॥ ७ ॥ ॐ अग्निरोग्निभ्यां ॥ ८ ॥ ॐ

प्रजापतये ॥ ९ ॥ ॐ विश्वेभ्यो देवेभ्यो ॥ १० ॥ ॐ धात्रे ॥ ११ ॥ ॐ पर्जन्यं ॥ १२ ॥
 ॐ पितृभ्यो ॥ १३ ॥ ॐ सोम्याय ॥ १४ ॥ ॐ धर्माय ॥ १५ ॥ ॐ अमरराजाय ॥ १६ ॥
 ॐ अश्विभ्यां ॥ १७ ॥ ॐ जलेशायाय ॥ १८ ॥ ॐ मित्रावरुणाभ्यां ॥ १९ ॥ ॐ मरु
 दगोम्यो ॥ २० ॥ ॐ धनेशाय ॥ २१ ॥ ॐ गंधर्वाय ॥ २२ ॥ ॐ जलेशाय ॥ २३ ॥
 ॐ विष्टवे ॥ २४ ॥ इत्यामावाह्यं संपूज्य ॥ ततो यजमानो वस्त्राभरणगंधमाल्याद्य
 लंकृतः ॥ पुण्यांजलिं गृहीत्वा तुलां त्रिः प्रदक्षिणी कृत्य पाद्भुजमुपविश्य प्रार्थ
 येत् ॥ ॐ नमस्ते सर्वदेवानां शक्तिस्त्वं सत्यमाश्रिता ॥ साक्षिभूता जगद्वा
 त्रिनिर्मिता विश्वयोनिता ॥ रुकतः सर्वसत्यानि तथा नृत्तशतानि च ॥ धर्मा
 धर्मकृतां मध्ये स्थापिता सिजमाद्रिते ॥ त्वं तुले सर्वभूतानां प्रमाणा मिह की

तिता ॥ मां तोलयंति ह संसारात् उद्धरस्वनमोस्तुते ॥ यो सीतलाधिपो देवः पुरुषः पंच
 विंशकः सरणो धिष्ठितो देवित्वयितस्माच्चमोनमः ॥ नमोनमस्ते गोविंदकुला
 पुरुषसंज्ञकः ॥ त्वं हरे नागरयस्वात्मा तस्मात्संसारसागरादिति ॥ इति पठि
 त्वा तु लोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ पुनस्तुलां त्रिः प्रदक्षिणी कृत्य वामह
 स्ते धर्मराजं दक्षिणे स्वर्यं मंके स्वाभीष्टदेवतापंचामृताभिसिक्ता चिंतं चा
 दय ॥ प्राञ्जुखस्तुलाय्यामुत्तरफलकं आरुहेत् ॥ दक्षिणेन सुवर्णं स्याद्
 तरेण नराधिप इति मातृस्य वचनान् ॥ नराधिप इत्युपलक्षणं ॥ ततः आचा
 र्यो दक्षिणफलके तोलनीयद्रव्यमारोपयेत् ॥ सुवर्णं द्यावत्समधिकं स्यात् ॥
 पुष्टिकामेन भूयिष्ठमधिकं कार्यं ॥ ततो यजमानस्तुलामध्यदंडं दंडं उस्थि

ततश्चिह्नं हरेर्मुखं पश्यन्मंत्रोपठेत् ॥ ॐ नमस्ते सर्वभूतानां साक्षिभूते सनात
 नी ॥ पितामहं न देवित्वं निर्मिता परमेश्विमा ॥ त्वया धृतं जगत्सर्वं सहस्राव
 रजंगमं ॥ सर्वभूतात्मभूतस्थे नमस्ते विश्वधारिणि ॥ ॥ इति गोदेहकालंतत्र
 स्थित्वा ततस्तुलामवतंतीर्य तोलितद्रव्यं तुलासीपत्रं निधाय देशकालोत्की
 र्णमुक्ककाम इदममुक्कद्रव्यमात्मसमतो लिख्यमाचार्यं दत्तेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो
 समस्ताश्रितबंधुवर्गेभ्यो दीनानाथेभ्यश्च दानुमहमुत्सृजेत् ॥ नमयेत्यु
 त्सृज्य ॥ ततः कृतस्यागमुक्तुलापुरुषदानकर्मणः सांगता सिद्ध्यर्थमाचार्या
 य इदं सुवर्णं अग्निदेववतं दक्षिणात्वेन नुभ्यमहं संप्रददमिति दद्यात् ॥ पुनः कृ
 तस्यामुक्तुलापुरुषदानसांगता सिद्ध्यर्थं नानानामगोत्रेभ्यो ब्राह्मणे

आर्य समाज
आर्य समाज

ARYA ARCHIVES

2989